

Jednací číslo: 67 C 156/2014-45

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Obvodní soud pro Prahu 9 rozhodl samosoudkyní Mgr. Lenkou Kloudovou ve věci

žalobce: Josef Bobek, nar. X. X. 19XX, bytem XXXXXX, XXXXXX, právně zastoupeného Mgr. Adamem Zítkem, advokátem, se sídlem nám. Republiky 60, 34701 Tachov, proti žalovanému: František Fuka, nar. 9. 10. 1968, bytem XXXXXX, XXXXXXXX, právně zastoupeného JUDr. Petrem Kočím, Ph.D., advokátem, se sídlem Opletalova 1535, 110 00, Praha 1- Nové Město, o zaplacení 2.200,- Kč s příslušenstvím

takto:

I. Žaloba se co do částky 1.729,- Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,05% p.a. z této částky ode dne 7.5.2014 do zaplacení, **z a m í t á**.

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 471,- Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,05% p.a. z této částky ode dne 7.5.2014 do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou ke zdejšímu soudu dne 7.5.2014 se žalobce domáhal po žalovaném vydání částky 2.200,- Kč s příslušenstvím, a to z titulu bezdůvodného obohacení. Argumentoval tím, že žalobce si po internetu objednal zboží (léky) v hodnotě 2.200,- Kč, e-mailem z adresy romana.pa1983@seznam.cz mu bylo sděleno, že má cenu za léky zaplatit na bankovní účet č. 2500311234/2010, poté obdrží objednané zboží. Žalobce však zboží neobdržel, proto začal pátrat po majiteli zmíněného bankovního účtu a zjistil, že jím je žalovaný. Žalovaného vyzval k

vrácení částky 2.200,- Kč, neboť neobdržel žádné protiplnění a žalovaný se tak na jeho úkor bezdůvodně obohatil ve smyslu § 2991 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o.z.“).

Ačkoliv žalovaný se žalobcem o celé záležitosti komunikoval, k vrácení předmětné částky, příp. k dohodě, nedošlo.

Žalovaný uplatněný návrh zcela odmítl, neboť jej považoval za nedůvodný. Na svou obranu úvodem uvedl, že dne 7.2.2014 jej kontaktovala e-mailem osoba vystupující pod jménem Josef Bobek z e-mailové adresy bobek.josef@hushmail.com, která projevila zájem o koupi Bitcoinů a v následné e-mailové konverzaci byly domluveny podrobnosti celé transakce. Dne 11.2.2014 obdržel žalovaný na svůj bankovní účet č. 2500311234/2010 částku 2.200,- Kč s označením majitele účtu Josef Bobek. Žalovaný následně odeslal do smlouvené bitcoinové peněženky 0,12724 Bitcoinů a ponechal si jako odměnu za zprostředkování částku 471,- Kč. Po proběhlé transakci se na žalovaného dne 20.3.2014 obrátil žalobce z e-mailové adresy bobekjosef@volny.cz a požadoval po žalovaném vrácení částky 2.200,- Kč z titulu bezdůvodného obohacení, neboť se jedná o „jiného Josefa Bobka“, než který měl zájem o koupi Bitcoinů. Žalovaný tento požadavek odmítl.

Z právního hlediska žalovaný argumentoval tak, že žalobce jednoznačně uzavřel kupní smlouvu s romana.pa1983@seznam.cz jako prodávajícím, přičemž si s prodávajícím jako platební místo určil účet žalovaného. Žalobce tedy svou část smlouvy odesláním peněz na účet žalovaného splnil a nyní by se měl domáhat svých práv z kupní smlouvy proti osobě romana.pa1983@seznam.cz, nikoliv po žalovaném; ten není ve věci pasivně věcně legitimován. Pokud by soud nepřisvědčil této argumentaci a posoudil situaci jako bezdůvodné obohacení, poukázal žalovaný na § 3000 o.z. upravující restituční povinnost tzv. poctivého obohaceného. Žalovaný jednal v dobré víře, měl by tedy dle § 3000 o.z. povinnost vrátit žalobci pouze částku 471,- Kč, tj. částku v jaké jeho obohacení trvalo v době uplatnění práva žalobce na vydání bezdůvodného obohacení. Případně též žalovaný odkázal na § 3001 odst. 2 o.z.

Žalovaný dodal, že obchodování s Bitcoinem není hlavním zdrojem jeho obživy, provozuje jej především jako snahu o propagaci této měny v České republice, neboť je o něm veřejně známo, že je internetovým publicistou a obecně známou osobou českého internetu. Žalobce si nadto v celé záležitosti počínal velmi neopatrně, když si žádným způsobem neověřil, na jaký účet peníze zasílá.

Žalobce ve své replice odmítl argumentaci žalovaného, že by nebyl ve věci pasivně věcně legitimován, neboť dle jeho názoru žalobce plnil na účet žalovaného omylem, jde tedy o bezdůvodné obohacení. Aplikace § 3000 o.z. a § 3001 odst. 2 o.z. není na místě, neboť tato ustanovení mívají pouze na věci individuálně určené, nikoliv na peníze jakožto genericky určenou věc. Navíc žalobce nemá za prokázané, že žalovaný zaslal Bitcoinem nějaké třetí osobě, když by bylo možné, že je zaslal sám sobě. Poukázal také na žalovaným deklarovanou technickou zdatnost v otázkách internetového prostředí, žalovaný si tedy měl počínat obezřetněji než činil.

Při ústním jednání konaném dne 21.10.2014 a 5.2.2015 účastníci řízení setrvali na svých stanoviscích, žalobce odmítl opakovaný návrh žalovaného na uzavření smíru.

Soud ve věci provedl dokazování následujícími listinami: Oznámením o zadání domácí platby, e-mailovou komunikací mezi účastníky řízení, Upomínkou k úhradě (předžalobní výzvou) z 28.4.2014, vč. poštovního podacího archu, Odpovědí právního zástupce žalovaného z 30.4.2014, Kopii internetové stránky žalovaného, e-mailovou komunikací mezi žalovaným a bobek.josef@hushmail.com, Potvrzením o přijaté platbě od žalobce, Internetovým přehledem kurzů devizového trhu vyhlášeným ČNB k 11.2.2014, Potvrzením o odeslání a převodu Bitcoinů, e-mailovou komunikací mezi účastníky řízení z 20.3.2014, Potvrzením o kurzu Bitcoinu k 11.2.2014, Výpisem výsledků z www.google.com k vyhledávání čísla účtu č. 2500311234/2010, e-mailovou komunikací mezi žalobcem a romana.pa1983@seznam.cz, Čestným prohlášením Axxxx Pxxxx o nákupu Bitcoinů od žalovaného, Prohlášením Zxxxx Kxxxx a Vxxxx Txxxx o koupi Bitcoinů od žalovaného, Odborným vyjádřením Jxxxx Bxxxx z 11.11.2014 o převodu Bitcoinů.

Provedené důkazy soud hodnotil jednotlivě i ve vzájemných souvislostech ve smyslu § 132 o.s.ř. a dospěl k tomuto skutkovému závěru:

Žalobce se ve dnech 6.2.2014 – 10.2.2014 prostřednictvím e-mailové komunikace mezi ním (bobekjosef@volny.cz) a romana.pa1983@seznam.cz dohodl s touto osobou, že jí (romana.pa1983@seznam.cz) zaplatí na bankovní účet č. 2500311234/2010 částku 2.200,- Kč a prodávající odešle žalobci poštou na jeho adresu bydliště 5 x 30 ks léku Tramal retard 100.

Žalobce peníze na zmíněný účet převedl dne 10.2.2014, přičemž jako zprávu pro plátce uvedl „koupě lékuC“. Žádnou zásilku od prodávajícího nikdy neobdržel. Prokázáno bylo, že majitelem bankovního účtu č. 2500311234/2010 je žalovaný. Žalovaný byl dne 7.2.2014 kontaktován prostřednictvím e-mailu bobek.josef@hushmail.com s tím, že by od žalovaného chtěl koupit Bitcoin za 2.500,- Kč. V následujících dnech se domluvili, že bobek.josef@hushmail.com zašle žalovanému peníze na bankovní účet uvedený na jeho internetových stránkách a žalovaný mu po připsání částky na svůj účet pošle příslušné množství Bitcoinů do jím uvedené bitcoinové peněženky. Dne 11.2.2014 žalovaný na svůj účet č. 2500311234/2010 obdržel částku 2.200,- Kč z bankovního účtu označeného „Bobek Josef“, jak dokládá Výpis z účtu žalovaného. Žalovaný dne 11.2.2014 odeslal do uvedené bitcoinové peněženky 0,12724 Bitcoinu (viz Odborné vyjádření Jxxxx Bxxxx z 11.11.2014). Provize žalovaného ze směny Kč na Bitcoin činila 471,- Kč (viz Internetový přehled kurzů devizového trhu vyhlášený ČNB k 11.2.2014 a Potvrzení o kurzu Bitcoinu k 11.2.2014). Dne 20.3.2014 se žalobce (bobekjosef@volny.cz) obrátil na žalovaného se žádostí o vrácení částky 2.200,- Kč, neboť ji dne 10.2.2014 omylem zaslal na účet žalovaného (viz e-mailová komunikace účastníků řízení).

Pro právní posouzení případu je podle § 3028 odst. 1 o.z. rozhodná úprava obsažená v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, neboť veškeré okolnosti případu se odehrály po

nabytí účinnosti tohoto zákona. Podle § 2991 odst. 1 a 2 o.z. platí, že „*kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil*“ a že „*bezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu* [...]“

Ve smyslu citovaného ustanovení soud posoudil shora uvedený skutkový stav tak, že mezi žalobcem a žalovaným vzniklo bezdůvodné obohacení, neboť žalobce zaslal dne 10.2.2014 na bankovní účet žalovaného částku 2.200,- Kč, aniž by k tomu existoval jakýkoliv právní důvod. Mezi účastníky řízení nikdy nebyla uzavřena jakákoliv smlouva, neexistoval deliktní vztah, který by zakládal právní důvod žalobce plnit žalovanému uvedenou částku. Bylo tomu právě naopak, účastníci řízení spolu začali komunikovat až dne 20.3.2014, tedy dlouho po převodu uvedené částky. Soud uzavřel, že žalovaný získal majetkový prospěch bez právního důvodu.

Argumentoval-li žalovaný, že se o bezdůvodné obohacení nemůže jednat, neboť bankovní účet žalovaného v transakci mezi žalobcem a romana.pa1983@seznam.cz figuroval jako pouhé platební místo a žalovaný tak není pasivně věcně legitimován, je jeho námitka lichá. Zejména z e-mailové komunikace mezi účastníky řízení a mezi žalovaným a bobek.josef@hushmail.com je zřejmé, že žalovaný neměl žádné informace o tom, že by měl plnit roli platebního místa pro nějakou kupní smlouvu. Žalobci též o takové skutečnosti nebylo nic známo, nadto prodávající léků konkrétní bankovní účet uváděl jako svůj (viz e-mailová komunikace mezi žalobcem a romana.pa1983@seznam.cz). Žalovaný je tak ve věci pasivně legitimován, neboť peníze byly prokazatelně připsány na jeho účet.

Z těchto důvodů soud uzavřel, že žalovaný se bezdůvodně obohatil na úkor žalobce a podle § 2991 odst. 1 o.z. je tedy povinen tento majetkový prospěch vydat.

Nový občanský zákoník však (na rozdíl od předchozí právní úpravy obsažené v § 451 a násl. zák.č. 40/1964 Sb., obč. zák.) vychází z principu, že po tom, kdo své obohacení nezavinil, nelze požadovat, aby se dostal do majetkového mínusu. To se odráží v ustanovení § 3000 a násl. o.z., která určují časový okamžik, k němuž má být míra (rozsah) obohacení posouzeno a vydáno. Podle § 3000 o.z. platí, že „*poctivý příjemce vydá, co nabyl, nanejvýš však v rozsahu, v jakém obohacení při uplatnění práva trvá.*“ Je tedy třeba posoudit jednak to, zda se v daném případě na straně žalovaného jedná o poctivého příjemce (obohaceného), jednak v jakém rozsahu obohacení trvalo ve chvíli, kdy se ochuzený (žalobce) domáhal jeho vydání.

Pokud jde o otázku poctivosti obohaceného, soud ji posuzoval podle toho, zda byl žalovaný v dobré víře, že mu částka 2.200,- Kč došlá na jeho účet dne 11.2.2014 náleží (ke kritériím držby v dobré víře odkazuje též literatura: srov. *Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 1969*). Ze všech okolností vyšlých najevo v řízení je zřejmé, že ačkoliv si účastníci počínali poněkud neopatrně a stali se zřejmě oběťmi podvodu (k tomu níže), žalovaný neměl žádný důvod se domnívat, že mu částka 2.200,- Kč nepatří. Žalovaný vycházel z toho, že s osobou bobek.josef@hushmail.com uzavřel kupní smlouvu o koupi Bitcoinů, na jejímž základě transakce proběhla ke spokojenosti obou stran. Soud tedy považuje žalovaného za poctivého

příjemce, který je dle § 3000 o.z. chráněn před tím, aby musel vydat více, než co z obohacení v okamžiku žádosti o vydání ještě má.

V této souvislosti soud odmítá názor žalobce, že § 3000 o.z. je třeba vztahovat pouze na vydání obohacení spočívající v individuálně určených věcech. Výklad žalobce by totiž vedl k absurdnímu rozlišení mezi těmi, kdo se bez své viny a v dobré víře obohatili věcmi určenými genericky a individuálně. U jedné skupiny by restituční povinnost panovala v plném rozsahu a druhá by naopak byla chráněna § 3000 o.z. Taková situace je dle názoru soudu nepřípustná a neodůvodnitelná jen povahou předmětu obohacení.

Žalobce u žalovaného uplatnil svůj nárok na vydání bezdůvodného obohacení e-mailem dne 20.3.2014. K tomuto dni však žalovaný, poněvadž již dne 11.2.2014 sám plnil Bitcoin v hodnotě 1.729,- Kč jeho kupujícímu (bobek.josef@hushmail.com), měl z celkové částky bezdůvodného obohacení pouze částku 471,- Kč, která představovala jeho provizi. Tuto částku je pak žalovaný povinen vydat žalobci, a to včetně příslušenství pohledávky, tedy se zákonným úrokem z prodlení dle § 1970 o.z. ve spojení s nařízením vlády č. 180/2013 Sb. (výrok II.). Počátek prodlení pak vychází z data podání žaloby k soudu, jak žalobce požadoval.

Ve zbývajících částech, tedy v částce 1.729,- Kč s příslušenstvím, žalobci právo na vydání bezdůvodného obohacení z uvedených důvodů nesvědčí, soud tedy žalobu co do této částky s příslušenstvím zamítl (výrok I.).

Na okraj posuzované věci pak soud uvádí, že v projednávaném případě se účastníci řízení pravděpodobně stali oběťmi podvodu. Z pohledu soudu však obě strany nebyly dostatečně opatrné, obě jednaly bez vynaložení běžné péče a opatrnosti, kterou po té které lze očekávat. Žalobce si neověřil majitele účtu, na který peníze zasílal a důvod koupi (léku) uvedl pouze ve zprávě pro plátce, nikoliv pro příjemce. Žalovaný coby osoba odborně zdatná a dle svých slov „pomáhající méně technicky zdatným zájemcům kupovat či prodávat internetovou digitální měnu Bitcoin“ neměl nijak ošetřeno, že se skutečně jedná o prodej a koupi právě Bitcoinů. Žalovaný nevyzval zájemce buď ke sdělení variabilního symbolu pro specifikaci platby či k výslovnému sdělení, že se jedná o platbu ohledně koupě Bitcoinů. Nadto žalovanému přitěžuje skutečnost, že dle e-mailové komunikace s bobek.josef@hushmail.com objednávka ohledně Bitcoinů zněla na částku 2.500,- Kč, avšak fakticky na jeho účet byla poukázána částka 2.200,- Kč. Bezdůvodné obohacení je však institut, který je založen pouze na fakticitě vzniku obohacení na straně jedné a ochuzení na straně druhé, tedy zavinění takového stavu v posouzení nemá žádného místa, soud vycházel z ustanovení § 2991 o.z. ve spojení s § 3000 o.z. a rozhodl, jak shora uvedeno.

O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 150 o.s.ř. tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu, neboť shledal k takovému rozhodnutí důvody zvláštního zřetele hodné. Soud zohlednil především složitost samotného právního posouzení věci, kdy se jedná o novou právní úpravu, dosud neřešenou v rozhodovací praxi soudů a tedy ztíženou předvídatelností výsledku řízení pro účastníky před samotným podáním žaloby; obdobně se ostatně vyjádřil i

Nejvyšší soud v rozsudku z 8.8.2001, sp.zn. 28 Cdo 1243/2001 (dostupné na www.nsoud.cz). Stejně tak je podstatné, že výsledek sporu má značný význam i pro žalovaného, který se prodejem Bitcoinů zabývá v rámci svého podnikání. Rozhodnutí soudu pro něj přesahuje samotnou (bagatelní) hodnotu tohoto sporu. Konečně soud přihlédl i ke skutečnosti, že se účastníci stali pravděpodobně obětí podvodu a nelze nikomu klást v rovině hmotného práva za vinu vznik bezdůvodného obohacení. Soud tak považoval za spravedlivé takové rozhodnutí o nákladech řízení, kdy si každý z účastníků ponese své náklady sám.

Třídenní lhůta k plnění plynoucí od právní moci rozsudku jak ve věci samé, tak ohledně náhrady nákladů řízení, byla stanovena podle § 160 odst. 1 věta první o.s.ř..

Poučení: Proti tomuto rozsudku není odvolání přípustné (ust. § 202 odst. 2 o.s.ř.)

Nesplní-li žalovaný povinnosti uložené mu tímto rozsudkem v uvedených lhůtách, může se žalobce domáhat po jeho právní moci výkonu rozhodnutí u soudu.

V Praze dne 5. února 2015
Mgr. Lenka Kloudová, v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Dana Teichamannová